

Türkiye’de Kadın ve Spor Başlığı Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin İçerik Analizi¹

Zuhal LOYAN AKMAN¹, Gökhan ÇETİNKAYA^{2*}

¹İstanbul Okan Üniversitesi, Öğrenci Dekanlığı, Spor Birimi, İstanbul, Türkiye

Orcid Numarası: 0000-0002-1341-6887

²İstanbul Okan Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, İstanbul, Türkiye

Orcid Numarası: 0000-0002-0264-3523

Geliş Tarihi: 19.02.2021

*Sorumlu Yazar e mail: gokhan.cetinkaya@okan.edu.tr **Kabul Tarihi:** 19.04.2021

Atf/Citation: Layan Akman, Z. ve Çetinkaya, G., “Türkiye’de Kadın ve Spor Başlığı Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin İçerik Analizi”, Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 2021, 4/1: 17-42.

Öz

Bu araştırmada, kadın ve spor başlığı üzerine yapılan lisansüstü tezlerin içeriklerinin analiz edilmesi amaçlanmıştır. Çalışma nitel yapıdadır. Verilerin toplanmasında belgesel tarama yöntemlerinden içerik çözümlemesi kullanılmıştır. Ulusal Tez Merkezi kaynak alınarak 2010-2020 yılları arasında konusunda spor geçen 5851 lisansüstü tez taranmıştır. Tarama sonucunda “kadın ve spor” başlığında yazılan 64’ü doktora, 2’si tıpta uzmanlık ve 312’si yüksek lisans olmak üzere toplam 378 tez çalışmaya dahil edilmiş ve önceden belirlenmiş çeşitli ölçütler esas alınarak incelenmiştir. Elde edilen veriler SPSS 24.0 programına aktarılarak frekans dağılımları, yüzdelikler ve ki-kare analizleri aracılığıyla yorumlanmıştır. Kadın ve spor başlığında yazılan tez sayılarındaki artışın spor konulu tezlerin genel artışının gerisinde kaldığı saptanmıştır. Tezler daha çok kadınlar tarafından yazılmıştır (%62,43). Danışmanlıklar ise büyük oranda erkekler tarafından yapılmıştır (%71,43). Yüksek lisans tezlerinde Dr. Öğretim Üyesi ve Doçent Dr. unvanlı, doktora tezlerinde ise Profesör Dr. unvanlı öğretim üyelerinin ağırlıklı olarak danışmanlık yaptığı görülmektedir. Tamamlanan tezlerin %89,42’lik kısmı nicel ağırlıklı yapıda

¹ Zuhal LOYAN AKMAN’ın yüksek lisans tez çalışmasından üretilmiştir.

olup, nitel yöntemlerle yapılan çalışmalar sayıca yetersiz bulunmuştur (%10,58). Tezlerin daha çok lisanslı sporcu grupları (%48,68) ve sedanterler (%40,48) örneklem alınarak yazıldığı tespit edilmiştir. Bundan sonra kadın ve spor başlığı üzerine hazırlanacak tezlerin, konu çeşitliliğini sağlamak amacıyla antrenörler, hakemler, spor yöneticileri gibi farklı örneklem grupları üzerinde yoğunlaşmasının bir gereklilik olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kadın ve Spor, Lisansüstü Eğitim, Toplumsal Cinsiyet, Spor ve Cinsiyet, İçerik Analizi.

A Content Analysis on the Postgraduate Theses Written Under the Title of Women and Sports

Abstract

In this study, it was aimed to analyze the content of postgraduate theses on women and sports. The study is a qualitative one. Content analysis, one of the documentary scanning methods, was used in collecting the data. Taking the National Thesis Center as its source, this study scanned 5851 postgraduate theses between 2010-2020, whose subject was related to sport. As a result of the scanning, a total of 378 theses written under the heading of “women and sports” were included in the study and examined on the basis of various predetermined criteria; 64 of these thesis were doctoral, 2 of them were medical specialization, and 312 of them were master’s. The obtained data were transferred to the SPSS 24.0 program and interpreted through frequency distributions, percentages, and chi-square analyzes. It has been found that the increase in the number of the theses written under the title of women and sports lags behind the general increase in the theses on only sports. These theses were mostly written by women (62.43%), and the thesis advising was mostly provided by men (71.43%). It is seen that the titles of advisor faculty members are mostly Assistant Professor and Associate Professor for the master’s thesis, and Professor for the doctoral dissertations. 89.42% of the completed theses were quantitative, and studies conducted with qualitative methods were found to be insufficient in number (10.58%). It was found that the theses were written mostly by taking licensed athletes (48.68%) and sedentary groups (40.48%) as research samples. It is considered a necessity for future theses to be prepared on the topic of women and sports to focus on different research sample groups such as trainers, referees, and sports managers in order to ensure diversity of subjects.

Keywords: Women and Sports, Postgraduate Education, Gender, Sport and Gender, Content Analysis.

1. Giriş

Dünya spor tarihi derinlemesine bir şekilde incelendiğinde, spor erkek egemen bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Medeniyet tarihinin ilk spor etkinliği olarak kayıtlara geçen antik olimpiyat oyunlarında kadınlar katılımcı olamadıkları gibi seyirci olarak da oyunları izlemelerinin yasaklandığı bilinmektedir (Koryürek, 2003; Özbey ve Güzel, 2011: 4). Modern olimpiyat oyunlarını başlatan ve olimpizm felsefesinin öncüsü olan Baron Pierre de Coubertin'in kadınların olimpiyatlar dışında istedikleri sporları yapabileceği, olimpiyatlarda ise yalnızca erkek sporcuların yarışması gerektiği fikrini temel alan yaklaşımı da modern spor kültüründeki erkek hegemonyasının oluşmasında etkili olmuştur (Özsoy, 2008: 202).

Bu tip sınırlayıcı yaklaşımlar spor çevrelerinde tepkilere yol açmış ve karşıt bir oluşum olarak 1921 yılında Uluslararası Kadın Sporları Federasyonu (Fédération Sportive Féminine Internationale [FSFI]) kurulmuştur (Sport Record, 2021). Spor dünyasında kadın ve spor kavramına yönelik farkındalık oluşmasına önemli katkılar sağlayan FSFI'nin kuruluşuna öncülük eden Fransız asıllı kürek sporcusu Alice Joséphine Marie Milliat, aynı zamanda olimpik kadın hareketinin liderliğini üstlenerek spor dünyasında kadınların varoluşu için büyük bir mücadele sergilemiştir (Leigh ve Bonin, 1977: 72).

1896 yılında Atina'da 241 erkek sporcunun katılımıyla düzenlenen ilk olimpiyat oyunlarında kadın sporcu yer almamıştır ve ilk kez 1900 yılında yapılan Paris olimpiyatlarında 22 kadın sporcu yarışmacı olmuştur (Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi [TMOK], 2021). Kadınların olimpik sporcu kimliğini kazanmasından bir asır sonra, 2012 yılında Londra Olimpiyat Oyunları'nda kadınlar tüm branşlarda yarışmacı olarak yer almıştır (International Olympic Committee [IOC], 2021). Pandemi nedeniyle bir yıllık gecikmeyle 2021 yılında Tokyo'da yapılması planlanan 32. olimpiyat oyunlarında, Uluslararası

Olimpiyat Komitesi'nin açıkladığı verilere göre (IOC, 2021) kadın sporcuların oyunlara katılımının olimpiyat tarihindeki en yüksek seviyeye olan %48,80'e ulaşması planlanmaktadır.

1960'ların sonlarından 1970'lere kadarki dönem, toplumsal cinsiyet gelişimiyle ilgili teori ve araştırma alanında önemli bir kilometre taşı olmuştur ve bu dönemden sonra toplumsal cinsiyet eşitliği kavramı önem kazanmıştır (Zosuls vd., 2011: 827). Ülkemizde medya üzerine yapılan bir araştırmada, kadın sporcuların yer aldığı haberlerin üçte birinde toplumsal cinsiyet rollerinin öne çıkarıldığı tespit edilmiştir (Bakan, 2013: 129). Öztürk ve Koca (2018: 116) toplumsal cinsiyet eşitliğini; *“tüm bireylerin cinsiyetleri, cinsel kimlik ve yönelimleri nedeniyle eşit hak, fırsat ve olanaklara sahip olmalarıdır”* şeklinde tanımlamaktadırlar.

Lutter (1994: 263), Sporda Kadın Tarihi: Toplumsal Sorunlar başlıklı çalışmasında, kadınların ve kız çocuklarının spordaki ilerleyişinin belirgin bir şekilde izlenebilmesine karşın, halen eşitlik kazanılmasının önünde engeller bulunduğunu dile getirmektedir. Bu değerlendirmenin üstünden geçen çeyrek asırlık süreçte, spor alanında cinsiyet eşitsizliğinin ortadan kaldırılmasına yönelik büyük bir yol kat edildiği ortadadır. Ancak, henüz istenen düzeyde bir gelişim sağlanamadığı gözlenmektedir.

Spor alanlarında ilk kadın spor yöneticilerinin Antik Olimpiyat oyunları döneminde yer aldığı varsayılmaktadır ve o günlerden bugünlere sayıları gitgide artan kadın spor profesyonelleri, kariyer yolculukları boyunca sporcu, izleyici ve katılımcı olarak yaşadıklarına benzer engellerle karşılaşmaktadırlar (Masteralexis vd., 2019: 19). Toplumun hafızasındaki klişeleşmiş düşüncelere ve aşılması güç bariyerlere karşın, spor endüstrisinin büyümesinde ve modernleşmesinde kadınların önemli katkılarının bulunduğu izlenmektedir. Lakin bu çabaların hakettiği saygıyı gördüğünü söylemek güçtür.

Koca'ya (2006: 83) göre, kadınlar spor alanlarında ikincil konumda yer almaktadır ve bu durumun temel sebebi sporun biyolojik farklılıklar üzerinden algılanmasıdır. Toplumda kadının spora katılım düzeyi, kadının o toplumdaki statüsünü ortaya koyan önemli bir unsurdur ve kadınların rekreasyonel ve profesyonel spor etkinliklerinde daha fazla yer alması, toplumdaki ve spor alanlarındaki konumunu da olumlu yönde etkilemektedir (Kuter, 1998). Orta (2018: 101), kadın ve spor kavramının gelişim ivmesinin daha da artmasının, spor kültürünün topluma yayılmasını sağlamaktan geçtiğini ve bunu başarabilmek için de sporun, temel eğitimin vazgeçilmez bir parçası haline getirilmesinin bir gereklilik olduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca erkek sporcular için yapılan spor etkinliklerinin, organizasyonlarının ve yatırımlarının benzerlerinin kadın sporcular için de gerçekleştirilmesi önem arz etmektedir (Orta, 2018:108).

Kadınlar, son yıllarda spor bilimleri alanında geçmişe oranla daha fazla sayıda bilimsel yayına konu olmaktadır. Özellikle cinsiyet ve spor konusuna yönelen araştırmacılar çalışmalarında 4 kata varan oranda erkeklerden çok kadınlara odaklanmıştır (Knoppers ve McDonald, 2011: 312). Bu noktadan hareketle çalışmamızın temel amacı, kadın ve spor başlığı üzerine yapılan bilimsel çalışmalardan, lisansüstü tezlerin içeriklerinin detaylı bir şekilde analiz edilmesidir. Tezlerin hangi konular üzerine yoğunlaştığının tespit edilmesi, niteliksel ve niceliksel açıdan tezlerin yeterlilik düzeylerinin saptanması ve yazarların ortak eğilimlerinin belirlenerek genel bir ereve oluşturulmasının alanın geleceği için önem arz ettiği düşünülmektedir.

Literatürde spor yönetimi, beden eğitimi, rekreasyon gibi bazı başlıklar ile çeşitli spor dalları üzerine yazılan lisansüstü tezleri inceleyen çalışmalar bulunmaktadır. Kadın ve spor üzerine yapılmış tezlerle ilgili bir çalışmaya ise rastlanamamıştır. Çalışmamızda, bu eksikliğin bir lde giderilebilmesine gayret edilecektir. Araştırma sonuçlarının, kadın ve spor alanında tez yapmak isteyen adaylar için bir kılavuz niteliğini taşıması hedeflenmiştir.

2. Materyal ve Metot

Çalışma nitel bir yapıda hazırlanmıştır. Elde edilen nitel verileri analiz ederken; tematik çerçeve oluşturma, verilerin kodlanması, bulguların tanımlanması, bulguların yorumlanması aşamalarını içeren betimsel analiz tekniği kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 228-239). Araştırma verilerinin toplanmasında ise, belgesel tarama yöntemlerinden biri olan içerik çözümlemesinden yararlanılmıştır. “*Belgesel tarama, var olan kayıt ve belgelerden veri toplama tekniğidir*” (Karasar, 2020: 229).

Çalışmanın evrenini, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi veri tabanında “spor” konulu tezler arasında arşivlenen ve 2010-2020 yılları arasında kadın ve spor başlığı üzerine yazılmış lisansüstü tezler oluşturmaktadır. İlgili yıllarda çalışmaya konu olan tez sayısı sınırlı olduğu için örneklem alınmayarak evrenin tamamına ulaşması hedeflenmiştir. Toplam 5851 tez taranmış ve çalışmaya konu olduğu düşünülen, 390 tez tespit edilmiştir. Tam metnine ulaşamayan veya başlık olarak araştırmanın kapsamı dahilinde görünüyor olmasına karşın içerik olarak incelendiğinde kapsam dışında olduğu değerlendirilen toplam 12 tez çalışmanın dışında bırakılmıştır. 312’si yüksek lisans, 64’ü doktora ve 2’si tıpta uzmanlık olmak üzere 378 tez ise çalışmaya dahil edilmiştir.

Araştırma kapsamında içerik analizi yapılan tezler için özel bir numaralandırma yapılmamış ve Ulusal Tez Merkezi tarafından atanan numaralara göre sıralama yapılmıştır. Çalışmanın yılı, örneklem grubu ve sayısı, çalışmanın türü gibi daha önceden belirlenmiş ölçütler esas alınarak bir Tez Analiz Formu oluşturulmuştur. 16 maddeden oluşan formlar her bir tez incelenerek ayrı ayrı doldurulmuştur. Elde edilen veriler Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) 24.0 programına aktarılarak betimsel istatistik tekniklerinden frekans ve yüzdeler tablolara çıkartılmıştır. Ayrıca bazı değişkenler arasındaki

anlamlılığı test etmek için ki-kare analizleri yapılmıştır. Sonuçlar tematik bir bakış açısıyla ele alınarak analiz edilmiş ve yorumlanmaya çalışılmıştır.

3. Bulgular

Bu bölümde, çalışma sonucunda ulaşılan bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

Tablo 1. Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Kadın ve Spor						Spor					
Yıl	Yüksek Lis.	Tıpta Uzm.	Doktora	f	%	Yıl	Yüksek Lis.	Tıpta Uzm.	Doktora	f	%
2010	13	1	4	18	4,76	2010	218	4	63	285	4,87
2011	16	0	5	21	5,56	2011	211	8	78	297	5,08
2012	14	0	3	17	4,50	2012	189	0	76	265	4,53
2013	9	0	7	16	4,23	2013	216	5	81	302	5,16
2014	20	1	3	24	6,35	2014	287	11	73	371	6,34
2015	23	0	8	31	8,20	2015	281	3	108	392	6,70
2016	29	0	5	34	8,99	2016	362	10	91	463	7,91
2017	28	0	5	33	8,73	2017	456	8	100	564	9,64
2018	42	0	10	52	13,76	2018	642	3	142	787	13,45
2019	87	0	10	97	25,66	2019	1291	5	135	1431	24,46
2020	31	0	4	35	9,26	2020	570	7	117	694	11,86
Toplam	312	2	64	378	100,00	Toplam	4723	64	1064	5851	100,00

Tablo 1’de 2010-2020 yılları arasında tamamlanan ve konusu spor içeren tüm lisansüstü tezlerin sayıları ile kadın ve spor başlığı üzerine yapılan lisansüstü tezlerin sayıları karşılaştırmalı olarak yer almaktadır.

Yıllara göre tez çalışmalarının dağılımı incelendiğinde tez sayılarının 2020 yılına kadar artış trendinde olduğu görülmektedir. Bu artış spor konulu tüm tezlerde 5 kat, kadın ve spor üzerine yazılan tezlerde ise yaklaşık 3 kattır. Özellikle 2019 yılında tez sayılarında büyük bir sıçrama yaşandığı göze çarpmaktadır. 2020 yılında ise hem spor konulu hem de kadın ve spor başlığı özelindeki tez sayılarında muhtemel pandemi etkisiyle dramatik bir düşüş yaşandığı görülmektedir. Oransal olarak bakıldığında, 2010 yılında kadın ve spor üzerine yazılan tezler tüm spor konulu tezler içinde %6,32 oranında pay alırken, 2020 yılında bu oranın %5,10 olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Tezlerin Türlerine Göre Dağılımı

Tez Türü	f	%
Yüksek Lisans	312	82,54
Doktora	64	16,93
Tıpta Uzmanlık	2	0,53
Toplam	378	100,00

Tablo 2’de kadın ve spor başlığı üzerine yapılan lisansüstü tezlerin türlerine göre dağılımı verilmiştir.

Konuya ilişkin tamamlanan tezlerin 5’te 4’ünden fazlası yüksek lisans tezleridir (%82,54). İncelenen yıllar arasında kadın ve spor başlığı üzerine tamamlanan doktora tez sayısı 64 iken, 2 çalışma da tıpta uzmanlık tezi olarak yazılmıştır. Doktora programlarının sayılarının az oluşu ve artan zorluk seviyesi nedeniyle doktora tezlerinin bitirilme düzeylerinin düşük olabileceği hesaba katıldığında, tezlerin sayısal dağılımı normal olarak değerlendirilebilir.

Tablo 3. Tezlerin Yapıldığı Coğrafi Bölgelere Göre Dağılımı

Bölge	Yüksek Lisans	Tıpta Uzmanlık	Doktora	F	%
İç Anadolu	84	1	28	113	29,89
Marmara	88	0	10	98	25,93
Ege	48	0	6	54	14,29
Karadeniz	34	0	8	42	11,11
Akdeniz	26	1	4	31	8,20
Doğu Anadolu	21	0	8	29	7,67
Güneydoğu Anadolu	11	0	0	11	2,91
Toplam	312	2	64	378	100,00

Tablo 3’de kadın ve spor başlığı üzerine yapılan lisansüstü tezlerin coğrafi bölgelere göre dağılımı verilmiştir.

İç Anadolu Bölgesi’nin 113 çalışmayla kadın ve spor başlığıyla en çok tez yapılan bölge olduğu görülmektedir. Marmara Bölgesi 98 çalışmayla ikinci sırada yer alırken, Ege Bölgesi’nde ise 54 tez çalışması gerçekleştirilmiştir. Akdeniz, Doğu Anadolu ve Karadeniz bölgelerinde gerçekleştirilen çalışmalar toplam çalışma sayısına oranlandığında beklenen düzeylerde bulunurken, Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde yapılan çalışmalar sayıca yetersiz bulunmuştur (11). Bu yetersizlik bölgenin yüzölçümünün azlığı, gelişmişlik olarak diğer bölgelere göre dezavantajlı oluşu ve spor bilimleri alanında eğitim veren üniversitelerin sayısının azlığıyla açıklanabilir.

Tablo 4. Tezlerin Yapıldığı İllere Göre Dağılımı

İl	Yüksek Lisans	Tıpta Uzmanlık	Doktora	F	%
İstanbul	66	0	7	73	19,31
Ankara	37	1	27	65	17,20
Konya	18	0	0	18	4,76
Muğla	16	0	0	16	4,23
Samsun	10	0	4	14	3,70
Manisa	8	0	4	12	3,17
Kütahya	9	0	1	10	2,65
Antalya	8	0	1	9	2,38
Elazığ	6	0	3	9	2,38
Isparta	8	1	0	9	2,38
İzmir	8	0	1	9	2,38
Kocaeli	5	0	3	8	2,12
Sakarya	8	0	0	8	2,12
Van	7	0	1	8	2,12
Çorum	6	0	1	7	1,85
Gaziantep	7	0	0	7	1,85
Mersin	5	0	2	7	1,85
Bolu	2	0	3	5	1,32
Çanakkale	5	0	0	5	1,32
Kayseri	5	0	0	5	1,32
Malatya	3	0	2	5	1,32
Diğer (27)	65	0	4	69	18,25
Toplam	312	2	64	378	100,00

Tablo 4’de kadın ve spor başlığı üzerine yapılan lisansüstü tezlerin illere göre dağılımı görülmektedir. Tabloda sadece 5 ve daha fazla sayıda çalışma yapılan iller yer almaktadır. 5’den az sayıda tez çalışması yapılan iller diğer başlığı altında toplanmıştır.

Tarama sonucunda 48 ilde kadın ve spor üzerine yüksek lisans tezleri yazıldığı tespit edilmiştir. İl sıralamasına bakıldığında 73 tez ile İstanbul başı çekmektedir. Ankara 68 tez ile İstanbul’u izlemektedir. Konya (18), Muğla (16), Samsun (14), Manisa (12), Kütahya (10), Elazığ ve

Isparta (9), Van (8) ve Çorum (7) tezle beklenilenin üstünde sayıların görüldüğü illerdir. İzmir ve Antalya (9), Adana (2), Bursa (1) gibi bazı büyük illerde yapılan tez sayıları ise beklenen seviyenin altındadır.

Ankara'nın 27 çalışmayla doktora tezlerinin %42,19'unu teşkil etmesi dikkat çekici bir bulgudur.

Tablo 5. Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversite	Yüksek Lisans	Tıpta Uzmanlık	Doktora	F	%
Gazi	19	0	20	39	10,32
Marmara	18	0	5	23	6,08
Gelişim	18	0	0	18	4,76
Selçuk	18	0	0	18	4,76
Sıtkı Koçman	16	0	0	16	4,23
Ondokuz Mayıs	10	0	4	14	3,70
Hacettepe	8	0	4	12	3,17
Celal Bayar	8	0	4	12	3,17
Dumlupınar	9	0	1	10	2,65
Akdeniz	8	0	1	9	2,38
Fırat	6	0	3	9	2,38
İstanbul	7	0	2	9	2,38
Niğde	9	0	0	9	2,38
Süleyman Demirel	8	1	0	9	2,38
Ankara	6	0	2	8	2,12
Haliç	8	0	0	8	2,12
Kocaeli	5	0	3	8	2,12
Yüzüncü Yıl	7	0	1	8	2,12
Gaziantep	7	0	0	7	1,85
Hitit	6	0	1	7	1,85
Mersin	5	0	2	7	1,85
Bahçeşehir	6	0	0	6	1,59
Ege	5	0	1	6	1,59
Erciyes	5	0	0	5	1,32
İnönü	3	0	2	5	1,32
İzzet Baysal	2	0	3	5	1,32
Diğer (38)	85	1	5	91	24,07
Toplam	312	2	64	378	100,00

Tablo 5’de kadın ve spor başlığı üzerine yapılan lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımı verilmiştir. Tabloda sadece 5 ve daha fazla sayıda çalışma yapılan üniversiteler yer almaktadır. 5’den az sayıda tez çalışması yapılan üniversiteler diğer başlığı altında toplanmıştır.

Üniversite sıralaması incelendiğinde Gazi Üniversitesi’nin 39 çalışma ile alana en yüksek sayıda tezle katkıda bulunan üniversite olduğu izlenmektedir. Marmara Üniversitesi’nde de 23 gibi hatırı sayılır sayıda kadın ve spor başlığı üzerine lisansüstü tez yazılmıştır. Kuruluş yılları 1980 ve öncesine dayanan bu iki köklü devlet üniversitesini 18’er çalışmayla Konya Selçuk Üniversitesi ve bir vakıf üniversitesi olan İstanbul Gelişim Üniversitesi izlemektedir.

Tablo 6. Tezlerin Üniversitelerin Statülerine Göre Dağılımı

Üniversitenin Statüsü	Yüksek Lisans	Tıpta Uzmanlık	Doktora	F	%
Devlet	271	2	64	337	89,15
Vakıf	41	0	0	41	10,85
Toplam	312	2	64	378	100,00

Tablo 6’da kadın ve spor başlığı üzerine yapılan lisansüstü tezlerin üniversitelerin statülerine göre dağılımı verilmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre kadın ve spor başlığında yazılan tezlerin büyük bir çoğunluğu beklendiği gibi devlet üniversitelerinde hazırlanmıştır. 10 tezden sadece 1 tanesi ise vakıf üniversitelerinde okuyan öğrenciler tarafından yazılmıştır. İstanbul Gelişim Üniversitesi 18, Haliç Üniversitesi 8, Bahçeşehir Üniversitesi 6, İstanbul Gedik Üniversitesi 4, Yeditepe Üniversitesi 2, İstanbul Okan Üniversitesi 2, Maltepe Üniversitesi 1 tezle kadın ve spor literatürüne katkı sağlamıştır. Ayrıca vakıf üniversitelerinde kadın ve spor başlığında yazılan tezlerin tamamının yüksek lisans tezi olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 7. Tezlerin Anabilim Dallarına Göre Dağılımı

Anabilim Dalı	Yüksek Lisans	Tıpta Uzmanlık	Doktora	F	%
Beden Eğitimi ve Spor	197	0	48	245	64,81
Antrenörlük Eğitimi	39	0	4	43	11,38
Spor Bilimleri	13	0	7	20	5,29
Hareket ve Antrenman	15	0	0	15	3,97
Spor Yönetim Bilimleri	11	0	1	12	3,17
Rekreasyon	11	0	0	11	2,91
Spor Sağlık	8	0	1	9	2,38
Spor Hekimliği	4	2	0	6	1,59
Egzersiz Fizyolojisi	2	0	0	2	0,53
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon	1	0	1	2	0,53
Psikoloji	2	0	0	2	0,53
Sosyoloji	2	0	0	2	0,53
Spor Fizyolojisi	2	0	0	2	0,53
Spor Fizyoterapistliği	2	0	0	2	0,53
Anatomi	0	0	1	1	0,26
Beslenme	1	0	0	1	0,26
Hemşirelik	0	0	1	1	0,26
Tarih	1	0	0	1	0,26
Yeni Medya	1	0	0	1	0,26
Toplam	312	2	64	378	100,00

Tablo 7’de kadın ve spor başlığı üzerine yapılan lisansüstü tezlerin anabilim dallarına göre dağılımları paylaşılmıştır.

İncelenen 378 tez çalışmasından 245 tanesi (%64,81) Beden Eğitimi ve Spor Anabilim dalında yazılmıştır. Kayda değer sayıda çalışmanın

yapıldığı diğer anabilim dalları ise şöyledir; Antrenörlük Eğitimi (43), Spor Bilimleri (20), Hareket ve Antrenman (15), Spor Yönetim Bilimleri (12), Rekreasyon (11), Spor Sağlık (9), Spor Hekimliği (6). Belirtilen alanların dışında farklı anabilim dallarında yapılmış 17 çalışma daha mevcuttur.

Tablo 8. Tezlerin Yapıldığı Enstitülere Göre Dağılımı

Enstitü	Yüksek Lisans	Tıpta Uzmanlık	Doktora	F	%
Sağlık Bilimleri	228	0	54	282	74,60
Sosyal Bilimler	46	0	2	48	12,70
Eğitim Bilimleri	26	0	6	32	8,47
Lisansüstü Eğitim	11	0	1	12	3,17
Kış Sporları ve Spor Bilimleri	1	0	1	2	0,53
Tıp Fakültesi	0	2	0	2	0,53
Toplam	312	2	64	378	100,00

Tablo 8’de kadın ve spor başlığı üzerine yapılan lisansüstü tezlerin enstitülere göre dağılımı izlenmektedir.

Çalışmaların %74,60 gibi oldukça büyük bir kısmı Sağlık Bilimleri Enstitüleri tarafından yönetilmektedir. Sadece doktora tezleri ele alındığında bu oran %84,38’e yükselmektedir. Sosyal Bilimler Enstitüleri 32 ve Lisansüstü Eğitim Enstitüleri 12 tamamlanmış tez çalışmasıyla kadın ve spor literatürüne katkı sağlamıştır. Eğitim Bilimleri Enstitüleri, Tıp Fakülteleri ile Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitülerinin alana katkısı ise sınırlı düzeydedir.

Tablo 9. Tezlerin Örneklem Grubuna Göre Dağılımı

Örneklem Grubu	Yüksek Lisans	Tıpta Uzmanlık	Doktora	F	%
Sedanterler	126	1	26	153	40,48
Lisanslı sporcular	91	0	21	112	29,63
Altyapı	62	1	9	72	19,05
Öğrenciler	22	0	5	27	7,14
Genel konular	5	0	0	5	1,32
Spor yöneticileri	3	0	1	4	1,06
Akademisyenler	2	0	1	3	0,79
Antrenörler	0	0	1	1	0,26
Hakemler	1	0	0	1	0,26
Toplam	312	2	64	378	100,00

Tablo 9’da kadın ve spor başlığı üzerine yapılan lisansüstü tezlerin örneklem grubuna göre dağılımı yer almaktadır.

Kadın ve spor başlığı üzerine yapılan lisansüstü tezlerin %48,68’i sporcu grupları üzerine yazılmıştır (altyapı, amatör, profesyonel). Çalışmaların %40,48 gibi oldukça önemli bir kısmı da sedanterleri konu almaktadır. Okul sporu üzerine yazılan tezlerin oranı ise %7,14’dür.

Antrenörler, hakemler, akademisyenler, spor yöneticileri gibi oldukça önemli örneklem grupları üzerine yapılan çalışmaların sayısı kritik seviyede düşük olarak bulunmuştur.

Tablo 10. Tezlerin Sayfa Sayılarına Göre Dağılımı

Sayfa Sayısı	Yüksek Lisans	Tıpta Uzmanlık	Doktora	F	%
50'den az	12	0	0	12	3,17
50-99	213	1	19	233	61,64
100-149	72	1	28	101	26,72
150-199	10	0	8	18	4,76
200-249	3	0	4	7	1,85
250 ve üzeri	2	0	5	7	1,85
Toplam	312	2	64	378	100,00

Tablo 10'da kadın ve spor başlığı üzerine yapılan lisansüstü tezlerin sayfa sayılarına göre dağılımı yer almaktadır.

Sayfa sayısı tezlerin nitelikleriyle ilgili tek başına bir anlam ifade etmemekle birlikte, içerikle ilgili bir yoğunluk göstergesi olarak düşünülmüş ve çalışmaya dahil olan tezlerin sayfa sayıları incelenmiştir. Araştırmamızda yer alan tezler en düşük 38, en yüksek 523 sayfadan oluşmaktadır. Doktora tezlerinin sayfa ortalaması 138,53'dir. Tıpta uzmanlık tezlerinin sayfa ortalamasının 95,00 olduğu görülmektedir. Yüksek lisans tezlerinin sayfa ortalaması 89,80 olarak bulunmuştur. Genel ortalama ise 98,08'dir.

Tablo 11. Tezlerin Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımı

Araştırma Yöntemi	Yüksek Lisans	Tıpta Uzmanlık	Doktora	F	%
Nicel	277	2	59	338	89,42
Nitel	35	0	5	40	10,58
Toplam	312	2	64	378	100,00

Tablo 11’de kadın ve spor başlığı üzerine yapılan lisansüstü tezlerin araştırma yöntemlerine göre dağılımı yer almaktadır.

Temel yapıları dikkate alınarak sınıflandırma yapıldığında tezlerin %89,42’si genel olarak nicel ağırlıklı çalışmalardan oluşmaktadır. Nitel ağırlığın daha fazla olduğu çalışmaların oranı ise sadece %10,58’dir. Doktora tezlerinden sadece bir tanesi nitel yapıdadır.

Tablo 12. Tezlerin Örneklem Sayılarının Göre Dağılımı

Örneklem Sayısı	Yüksek Lisans	Tıpta Uzmanlık	Doktora	F	%
100’den az	227	2	51	280	74,07
100-249	48	0	5	53	14,02
250-499	26	0	5	31	8,20
500 ve üzeri	11	0	3	14	3,70
Toplam	312	2	64	378	100,00

Tablo 12’de kadın ve spor başlığı üzerine yapılan lisansüstü tezlerin örneklem sayılarına göre dağılımı verilmiştir.

Çalışmaların neredeyse dörtte üçünde örneklem sayısının 100’den az olduğu saptanmıştır. (%74,07). Tıpta uzmanlık tezlerinin ortalama örneklem sayısı 39,00, yüksek lisans tezlerinin ortalama örneklem sayısı 103,37 olarak bulunurken doktora tezlerinde bu rakam 116,50’dir. Tüm tezlerin örneklem ortalaması ise 105,25 olarak bulunmuştur. Tezlerin %89,42 oranında nicel yapıda olduğu düşünüldüğünde (Tablo 11), örneklem büyüklüklerinin olması gerekenden düşük olduğu söylenebilir.

Tablo 13. Tezlerin Kaynak Sayılarına Göre Dağılımı

Kaynak Sayısı Ortalaması	Yüksek Lisans	Tıpta Uzmanlık	Doktora	o	%
Yerli	46,89	14,50	48,31	36,57	27,21
Yabancı	46,93	133,00	113,48	97,80	72,79
Toplam	93,82	147,50	161,79	134,37	100,00

Tablo 13’de kadın ve spor başlığı üzerine yapılan lisansüstü tezlerin kaynak sayılarına göre dağılımı yer almaktadır.

Tezlerde sayfa başına 0,73 kaynak kullanımı tespit edilmiştir. Yüksek lisans tezlerinde yerli ve yabancı kaynak kullanımı birbirine oldukça yakın bulunurken, doktora ve tıpta uzmanlık tezlerinde yabancı kaynak kullanımı ağırlık kazanmaktadır.

Tablo 14. Tez Danışmanlarının Cinsiyetleriyle Yazarların Cinsiyetleri Arasındaki İlişki

Danışman Cinsiyet	Erkek Yazar	Kadın Yazar	Toplam
Erkek	113 (%41,85)	157 (%58,15)	270 (%100,00)
Kadın	29 (%26,85)	79 (%73,15)	108 (%100,00)
Toplam	142 (%37,57)	236 (%62,43)	378 (%100,00)

Chi-Square Tests	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	7,401 ^a	1	,007		
Continuity Correction ^b	6,775	1	,009		
Likelihood Ratio	7,635	1	,006		
Fisher’s Exact Test				,007	,004
N of Valid Cases	378				

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 40,57 b.

Computed only for a 2x2 table

Tablo 14’de kadın ve spor başlığı üzerine yapılan lisansüstü tezlerin çalışmayı yapan yazar ve yöneten danışman öğretim üyelerinin cinsiyetleri arasındaki ilişkiyi gösteren çapraz dağılımı ve ki-kare analizi yer almaktadır.

Yazarların %62,43’ü kadın, %37,57’si ise erkek olarak bulunmuştur. Çalışmayı yöneten danışmanların ise ağırlıklı olarak erkeklerden oluştuğu tespit edilmiştir (%71,43).

113 tezde hem danışman hem yazar erkektir (%29,89). 79 tezde ise hem danışman hem de yazar kadındır (%20,90). 157 tezde yazar kadın, danışman ise erkektir (%41,53). Erkek öğrencilerin konuyla ilgili yazdığı tezlerin sadece 29’unda danışmanlık kadınlar tarafından yapılmıştır (%7,67).

Yapılan ki-kare analizi sonucunda danışman cinsiyeti ile yazar cinsiyeti arasında anlamlı bir ilişkinin varlığı tespit edilmiştir.

Tablo 15. Tezlerin Danışmanlarının Unvanlarıyla Tez Türleri Arasındaki İlişki

Danışman Unvan	Yüksek Lisans	Tıpta Uzmanlık	Doktora	Toplam
Dr. Öğretim Üyesi	122 (%90,37)	0 (%0,00)	13 (%9,63)	135 (%100,00)
Doç. Dr.	112 (%88,90)	1 (%0,80)	13 (%10,32)	126 (%100,00)
Prof. Dr.	74 (%65,49)	1 (%0,80)	38 (%33,63)	113 (%100,00)
Dr.	2 (%100,00)	0 (%0,00)	0 (%0,00)	2 (%100,00)
Öğretim Görevlisi Dr.	2 (%100,00)	0 (%0,00)	0 (%0,00)	2 (%100,00)
Toplam	312 (%82,54)	2 (%0,53)	64 (%16,93)	378 (%100,00)

Chi-Square Tests	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	33,710 ^a	8	,000
Likelihood Ratio	32,440	8	,000
N of Valid Cases	378		

a. 9 cells (60,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,01.

Tablo 15’de kadın ve spor başlığı üzerine yapılan lisansüstü tezlerin danışmanlarının unvanları ile tez türleri arasındaki ilişkiyi gösteren çapraz dağılım ve ki-kare analizi yer almaktadır.

Tezleri yöneten danışmanların unvanlarının eşite yakın bir şekilde üçe bölündüğü izlenmiştir (Dr. Öğretim Üyesi %35,71; Doçent Dr. %33,33; Prof. Dr. %29,89) Yüksek lisans tezlerinde Dr. Öğretim Üyesi ve Doçent Dr. unvanlı öğretim üyelerinin ağırlıklı olarak danışmanlık yaptığı saptanmıştır. Doktora düzeyindeki çalışmaların yarısından fazlasında ise Profesör Dr. unvanlı öğretim üyelerinin danışmanlık yaptığı göze çarpmaktadır.

4. Tartışma ve Sonuç

Lisansüstü tezler öğrencilerin gelişimlerine ciddi katkı yapan akademik çalışmalardır. Tezler, sadece öğrencileri geliştirmekle kalmazlar; aynı zamanda literatüre de büyük bir zenginlik katarlar. Son yıllarda tezlerin bilimsel etkinliğini ölçmek ve iyileştirmek amacıyla pek çok bibliyometrik çalışma yapılmaktadır. Bu noktadan hareketle yürüttüğümüz çalışmamızda, daha önce incelenmemiş olan kadın ve spor başlığı üzerine yapılmış lisansüstü tezlerin içeriklerine ilişkin mevcut durum tespit edilmeye çalışılmıştır.

Ulusal Tez Merkezi (2021) verilerine göre spor konulu ilk lisansüstü tez 1981 yılında tamamlanmıştır. Geçen 40 yıllık süreçte konusunda spor geçen 8666 tez yazıldığı görülmektedir. Bu tezlerin %67,52’lik kısmının 2010 yılı ve sonrası yazılmış olması, spor bilimleri alanında lisansüstü eğitimin gelişimini göstermesi açısından müspet bir bulgudur. Kadın ve spor başlığında yazılan tezlerin de sayılarının genel artışa paralel olmasa da önemli ölçüde arttığı görülmektedir.

Çalışma kapsamında, 2010-2020 yılları arasında kadın ve spor başlığı üzerine yazılan ve tamamlanmış olan tezler incelenmiştir. Araştırma

bulgularına göre çalışmaların büyük bir çoğunluğunu yüksek lisans tezleri oluşturmaktadır (%82,54). Konu hakkında yazılan doktora tezlerinin oranı %16,93 olarak bulunmuştur. Kadın ve spor başlığı üzerine yapılan tezler, tüm spor konulu tezler içinde %6,46'lık bir yer tutmaktadır. Öğretim yelerinin ve ğrencilerinin konunun önemine ilişkin farkındalıklarının artmasıyla bu oranın en azından çift haneli sayılara çıkarılabileceği düşünülmektedir.

İncelenen tezlerin %89,15'lik bölümü devlet üniversitelerinde %10,85'lik kısmı ise vakıf üniversitelerinde yazılmıştır. YK verilerine göre ülkemizde; 129'u devlet niversitesi ve 74' ise vakıf niversitesi olmak üzere toplam 203 niversite bulunmaktadır (Yükseköğretim Kurulu [YK], 2021). Vakıf niversitelerinin 44' İstanbul'da 14' ise Ankara'dadır (%78,38). Tarihçeleri yönünden incelendiğinde vakıf üniversitelerinin kuruluşlarının yakın tarihimize dayanmakta olduğu görülmektedir. Devlet niversiteleri ise daha köklü bir yapıdadır. Yüksek lisans ve özellikle doktora programlarının sayısı ve kontenjanları devlet üniversitelerinde daha yüksektir. Devlet niversitelerinin birçoğunda spor bilimleriyle ilgili bölümler var olmasına karşın vakıf üniversitelerin büyük bir kısmında spor bilimleri ile ilgili bölüm bulunmamaktadır. Dolayısıyla vakıf üniversitelerinde kadın ve spor başlığı üzerine yazılan 41 tez olumsuz değil, tam aksine olumlu bir veri olarak değerlendirilmelidir.

Çalışmamızda en çok sayıda tezin Gazi niversitesi'nin başını çektiği devlet niversiteleri bünyesinde yazıldığı saptanmıştır. Rekreasyon alanında yapılan tezleri inceleyen Ayar ve Koç da (2018: 102) yaptıkları çalışmada, Gazi niversitesi'nin %10,90'la en üst sırada olduğunu tespit etmişlerdir. Üniversitelerin köklü geçmişe sahip oluşu, lisansüstü programlarının çokluğu, farklı alanlarda çalışmalar yapan ğretim üyelerinin var olması gibi unsurlar devlet üniversitelerini lisansüstü eğitim alanında ne plana çıkartmaktadır.

Tezlerin %89,16'sı sporcu grupları veya sedanterler üzerine yazılmıştır. Antrenörler, hakemler, akademisyenler, spor yöneticileri gibi oldukça önemli gruplar üzerinde yapılan çalışmalar ise son derece yetersizdir. Tez konularının seçiminde danışman öğretim üyelerinin belirleyici rolü bulunmaktadır. Tez danışmanlarının öğrencilerini, alandaki bilimsel çalışmaların eksik olduğu konulara yönlendirmesi literatüre derinlik ve boyut katacaktır.

20 Nisan 2016 tarihli Resmî Gazete'de yayınlanan ve halen yürürlükte olan Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin 8. maddesinin 2. fıkrasında tez danışmanlıklarının sadece öğretim üyeleri tarafından yürütülebileceği belirtilmektedir (Resmî Gazete, 2016: 47). Resmî Gazete'nin 1 Temmuz 1996 tarihli sayısında yayınlanan bir önceki yönetmelikte ise öğretim görevlilerinin tez danışmanlığı yapmasına imkân tanınmakta olduğu görülmektedir (Resmî Gazete, 1996: 36). Çalışmamızda Dr. ve Öğretim Görevlisi Dr. unvanlarına sahip danışmanların yürüttüğü tez sayısı 4 olarak bulunmuştur. Bunlardan 2 tanesinin danışman statüsü açısından Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'ne aykırılık içerdiği tespit edilmiştir. Bu tespit, tezler hazırlanırken en az tez yazım kılavuzları kadar, yönetmeliklerin de dikkate alınmasının hayati düzeyde önemli olduğunu gözler önüne sermektedir.

Bilim dünyasında araştırma yöntemleri açısından çalışmalar çoğunlukla iki sınıfa ayrılarak nitel ve nicel olarak tanımlanmaktadır. Ancak hemen hemen tüm çalışmaların hem nitel ve hem de nicel yönleri bulunmaktadır. Bir araştırmanın tamamen nitel veya nicel olması mümkün değildir (Karasar, 2020: 44-45). Çalışmamızda 10 tezdten neredeyse 9 tanesinin nicel ağırlıklı araştırma yöntemleri kullandığı tespit edilmiştir. Sporda Sosyal Alanlarda Yapılan Lisansüstü Tezlerde Araştırma Paradigmaları'nı inceleyen Elmas ve arkadaşları (2018: 59), tezlerde kullanılan bilimsel yöntemleri beşer yıllık periyotlarla analiz etmiştir. Çalışma sonucunda nitel yöntemlerin kullanımında %3,6'lık

bir artış kaydedilmesine karşın tezlerin %83,40'lık bir ağırlığının nicel temellere dayandığını ortaya koymuşlardır.

Biricik (2020: 531), Türkiye'de Spor Yönetimi Disiplininde Yapılmış Olan Tezlerin İçerik Analizi isimli çalışmasında 2000-2019 yılları arasındaki tez çalışmalarını incelemiş ve %72,1'lik kısmın nicel çalışmalardan oluştuğunu tespit etmiştir. Nicel çalışmaların bu kadar yoğun tercih edilmesinin temel sebeplerinin, akademik dünyada nicel çalışmaların daha kolay kabul görmesi ve teknolojik imkânların gelişmesinin de etkisiyle daha ulaşılabilir hale gelen hazır ölçeklerin uygulanmasının, bir çeşit kolaycılık yolu olarak seçilmesi olduğu düşünülmektedir. Nicel ağırlıklı çalışmaların çok oluşu ve bunların benzer anket ve ölçeklerle yapılandırılması, alanda istenen konu çeşitliliğinin önünde bir bariyer oluşturmaktadır. Nitel çalışmaların arttırılmasının kadın ve spor literatürünün zenginleşmesi için özel bir öneme sahip olduğu düşünülmektedir.

Brezilya'da spor alanındaki 50 doktora tezinde kullanılan istatistiksel yöntemleri inceleyen araştırmacılar, çalışmaların büyük bir bölümünün istatistiksel kalitesinin düşük olduğunu ortaya koymaktadırlar (Figueiredo vd., 2018: 199). Çalışma kapsamında incelediğimiz lisansüstü tezlerde de, benzer düzeyde istatistiki kalite yoksunluğu karşımıza çıkmaktadır. Lisansüstü öğrencilerinin tez aşamasına gelinceye kadar kapsamlı ve uygulamalı bir istatistiki eğitimden geçmesi, tezlerdeki bilimsel yöntemlere ilişkin sorunların büyük oranda çözülmesine olanak tanıyacaktır.

Avrupa kıtasının spor yönetimi odaklı iki önemli dergisinin yayınlarının analiz edildiği bir çalışmada sadece kadınların odakta olduğu yayınların %1'den az olduğu ve yazarların da %78'inin erkeklerden oluştuğu tespit edilmiştir (Pitts vd., 2014: 55-65). Çalışmamızda tez yazarlarının kadın ağırlıklı olduğu değerlendirildiğinde (Tablo 14), spor alanında kadın akademisyenlerin sayısının artmasının kadın ve

spor üzerine yapılan bilimsel çalışma sayısına müspet etki edeceği söylenebilir.

Sonuç olarak; sayılarının 2010 yılından bu yana 3 kat arttığı tespit edilen kadın ve spor başlıklı lisansüstü tez çalışmalarının, içerik yönünden önemli eksikliklerinin bulunduğu tespit edilmiştir. Örneklem guruplarının çeşitlenmesi, nitel çalışmaların sayılarının artması, konu seçiminde kolaylıktan ve tekrardan kaçınılarak orijinal konuların tercih edilmesi gibi uygulamalarla temel sorunların üzerine eğilinmesi önem arz etmektedir. Çalışmamıza konu olan lisansüstü tezler dışında, kadın ve spor başlığında yapılan diğer bilimsel yayınların içerik analizlerinin yapılmasının literatür açısından tamamlayıcı katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Ayar, H. ve Koç, M. C. (2018). 1980-2018 Yılları Arası Türkiye’de Rekreasyon Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(S11), 96-107.
- Bakan, Ö. (2013). Representation of Female Athletes in the Turkish Media: A Content Analysis of Three Newspaper. *Selçuk İletişim Dergisi*, 7(4), 129-139.
- Biricik, Y. S. (2020). Türkiye’de Spor Yönetimi Disiplininde Yapılmış Olan Tezlerin İçerik Analizi. *EKEV Akademi Dergisi*, 24(81), 523-538.
- Elmas, S., Açıköz, S. ve Aşçı, F. H. (2018). Sporda Sosyal Alanlarda Yapılan Lisansüstü Tezlerde Araştırma Paradigmalarının İncelenmesi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 29(2), 53-66.
- Figueiredo, P., Marques, E. A., Sırtlar, O. P., Gaya, A. R. ve Castro, F. S. (2018). A Review of The Statistical Methods Used in Sports and Exercise Sciences PhD Theses: A Case Study in a Single Post-Graduate Program. *R. bras. Ci. e Mov.*, 26(4), 191- 200.
- IOC (International Olympic Committee). (2021). Games Info. <https://www.olympic.org/olympic-games>, (Erişim Tarihi: 2 Ocak 2021).
- Karasar, N. (2020). *Bilimsel Araştırma Yönetimi Kavramlar İlkeler*. İstanbul, Nobel Akademik Yayıncılık.
- Knoppers, A. ve McDonald, M. (2010). Scholarship on Gender and Sport in Sex Roles and Beyond. *Sex Roles*, 63, 311-323. Doi: 10.1007/s11199-010-9841-z

- Koca, C. (2006). Beden Eğitim ve Spor Alanında Toplumsal Cinsiyet İlişkileri. *Spor Bilimleri Dergisi Hacettepe Journal of Sport Sciences*, 17(2), 81-99.
- Koryürek, C. (2003) Olimpiyadlar. <https://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Detay/Olimpiyatlar/Olimpiyat-Oyunlari-Tarihi/44/1>, (Erişim Tarihi: 11.02.2021).
- Kuter, F. Ö. (1998). Toplumsal Boyutlarıyla Spor. <https://www.sporbilim.com/sayfa.asp?mdl=haber&param=64>, (Erişim Tarihi: 19.01.2021).
- Leigh, M. H. ve Bonin, T. M. (1977). The Pioneering Role Of Madame Alice Milliat and the FSFI in Establishing International Trade and Field Competition for Women. *Journal of Sport History*, 4(1) 72-83.
- Lutter, J. M. (1994). History of Women in Sports: Societal Issues. *Clinics in Sports Medicine*, 13(2), 263-279. Doi: 10.1016/S0278-5919(20)30329-X
- Masteralexis, L. P., Carol, A. ve Hums, M. (2019). *Spor Yönetimi*. (H. Kasap, Çeviri Ed.). Ankara, Nobel Akademik Yayıncılık.
- Orta, L. (2018). Sporda Cinsiyet Eşitliği. *Journal of Awareness*, 3(S), 101-108. Doi: 10.26809/joa.2018548620
- Özbey, S. ve Güzel, P. (2011). Olimpik Hareket ve Kadın. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(25), 1-18.
- Özsoy, S. (2008). Türk Spor Medyasında Kadın. *Spor Bilimleri Dergisi Hacettepe Journal of Sport Sciences*, 19(4), 201-219.
- Öztürk, P. ve Koca, C. (2018). Uluslararası Politika Belgeleri Kapsamında Spor ve Toplumsal Cinsiyet Politikaları. *Spor Bilimleri Dergisi Hacettepe Journal of Sport Sciences*, 29(3), 115-130. Doi: 10.17644/sbd.364514
- Pitts, B. G., Danylchuk, K. ve Quarterman, J. (2014). A Content Analysis of the European Sport Management Quarterly and its Predecessor the European Journal for Sport Management: 1984-2012. *Choregia: Sport Management International Journal*, 10(2), 45-72. Doi: 10.4127/ch.2014.0092
- Resmî Gazete. (1996). Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği. <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/22683.pdf>, (Erişim Tarihi: 15.02.2021).
- Resmî Gazete. (2016). Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/04/20160420-16.htm>, (Erişim Tarihi: 16.02.2021).
- Sport Record. (2021). FSFI - Fédération Sportive Féminine Internationale. <https://sportrecord.de/organizations/fsfi.html>, (Erişim Tarihi: 04.01.2021).
- TMOK (Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi). (2021). Olimpiyat Oyunları. <https://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Olimpiyat-Oyunlari-Detay/32/1>, (Erişim Tarihi: 31.01.2021).
- Ulusal Tez Merkezi. (2021). Detaylı Arama. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tarama.jsp>, (Erişim Tarihi: 05.01.2021).

- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara, Seçkin Yayıncılık.
- YÖK (Yükseköğretim Kurulu). (2021). Üniversitelerimiz. <https://www.yok.gov.tr/universiteler/universitelerimiz>, (Erişim Tarihi: 08.02.2021).
- Zosuls, K. M., Miller, C. F., Ruble, D. N., Martin, C. L. ve Fabes, R. A. (2011). Gender Development Research in Sex Roles: Historical Trends and Future Directions, *NIH Public Access*, 64(11-12), 826-842. Doi: 10.1007/s11199-010-9902-3